

Historieforskernes internationale Organisation.

AF

AAGE FRIIS.

Medens der indenfor en Række andre Videnskaber forlængst har været skabt internationale Organisationer af større eller mindre Omfang, er der indenfor Historieforskningen først for nogle Maaneder siden tilvejebragt en saadan.

Internationale Historikerkongresser blev før Verdenskrigen afholdt fire Gange, i Paris 1900, i Rom 1903, i Berlin 1908 og i London 1913. Ved alle var de fleste civiliserede Stater repræsenteret officielt eller uofficielt af Enkeltmænd, af historiske Foreninger eller af Videnskabselskaber (Akademier), af hvilke Historikere var Medlem. Deltagelsen fra dansk Side var ringe; kun i Berlin mødte et lidt større Antal Historikere nemlig 11, af hvilke Kr. Erslev, der repræsenterede saavel Videnskabernes Selskab som Universitetet, holdt et Foredrag om »Inddelingen af de historiske Kilder og den derpaa beroende methodiske Orden i Undersøgelsen«. I London 1913 repræsenterede den klassiske Filolog Prof. A. B. Drachmann baade Videnskabernes Selskab og Universitetet.

Tanken var i 1913, at der paany efter 5 Aars Forløb skulde afholdes en international Historikerkongres i St. Petersborg. Verdenskrigen forhindrede dette, men i 1923 foranstaltedes en Historikerkongres i Bruxelles, hvis inter-

ationale Karakter dog stærkt og uheldigt begrænsedes ved, at der kun blev sendt Indbydelse til Historikere i Ententelandene og i de neutrale Lande, men hverken til Tysklands, Østrig-Ungarns eller disses Allieredes Historikere.

Under Forhandlingerne om Kongressens Indkaldelse var der saavel fra engelsk og amerikansk som fra nordisk Side ytret Ønske om, at alle Landes Historikere skulde indbydes, men uden Resultat. Belgierne vilde paa dette Tidspunkt ikke indbyde Tyskerne. Følgen var, at Historikerne og deres Organisationer i adskillige af de Lande, til hvilke Indbydelse rettedes, ikke lod sig repræsentere; adskillige engelske og amerikanske Historikere holdt sig borte; af danske og svenske Historikere var der ingen; de danske og svenske Akademier og Universiteter var ikke repræsenteret. Derimod lod Norge sig officielt repræsentere af Professor Halvdan Koht, der deltog i Mødet med den udtrykkelige Hensigt derved mest virkningsfuldt at kunne virke for, at den næste Historikerkongres fik en virkelig international Karakter. Han overbragte en Indbydelse til at holde den følgende Kongres i Oslo 1928, og fik siden ved Henvendelse til en Række danske og svenske Historikere Vished for, at disse vilde billige, at Oslo blev det Sted i det neutrale Norden, hvor Historikere fra alle Lande første Gang atter skulde samles.

I Bruxelles var der Mand og Mand imellem en livlig Drøftelse af, hvorvidt det dog ikke lod sig gøre nu at tilvejebringe et forsonligt og forstaaende Samarbejde mellem alle Historikere uanset deres Landes Deltagelse i Verdenskrigen. Midtpunktet for disse private Drøftelser saavel som for de officielle Forhandlinger blev naturligt Spørgsmaalet om, hvor den næste Kongres skulde holdes, og ganske særlig den af Prof. Koht overbragte Indbydelse til Oslo. Ved Siden af denne fremkom fra polsk Side en Indbydelse til Warschawa.

De fleste af de Historikere, der i Bruxelles arbejdede for Tilvejebringelse af fuldt internationalt Samarbejde, slut-

tede sig til Tanken om at vælge Oslo til Mødested, og særlig støttede man fra engelsk og amerikansk Side meget kraftigt Tanken; overhovedet viste Amerikanerne, af hvilke et meget stort Antal repræsentative Personligheder var kommet til Stede, en ganske særlig stærk Interesse for at skabe et praktisk Samarbejde mellem alle Landes Historikere.

Endnu var Modsætningerne dog for store. Tvivlen om, at en forsonlig Samvirken mellem de fjendtlige Nationers Historikere allerede nu var at opnaa, for stærk. Man opsatte derfor en endelig Afgørelse, hvorimod det besluttedes at konstituere Kongressens Bureau som en foreløbig Komité, der snarest mulig skulde afgøre, hvor den næste Kongres skulde holdes, og tillige forsøge at faa skabt en permanent international Komité for de historiske Videnskaber, der ikke alene skulde organisere historiske Kongresser, men overhovedet fremme de historiske Videnskaber ved stadigt internationalt Samarbejde. Forudsætningen var saa vidt mulig ubegrænset Internationalisme.

Som Formand for den foreløbige Komité fungerede Professor H. Pirenne (Gand), og Komitéen supplerede sig bl. a. med Professor Koht og Prof. Dopsch (Wien). Efter at der havde fundet private Forhandlinger Sted mellem Medlemmer af Komitéen og fremtrædende Historikere i de forskellige Lande, særlig i Tyskland og Østrig, og idet der særlig fra den amerikanske historiske Forening The American Historical Association's Side havde været udfoldet megen Energi i Sagen, opnaedes der ved et Møde i Bruxelles i Foraaret 1924 Enighed om, at man burde organisere en permanent Historikerkomité, der dels skulde forberede Historikerkongresser, dels mellem Kongresserne være Midtpunktet for videnskabelige historiske Arbejder af almindelig Betydning, særlig Tilvejebringelse af Hjælpemidler for Historieforskningen. Spørgsmaalet om fornødne økonomiske Midler klaredes hurtigt, idet Komitéens to amerikanske Medlemmer J. T. Shotwell og Waldo G. Leland tilvejebragte en Understøttelse af 25000 Dollars fra The Laura Spelman Rockefeller Memo-

rial — et af Rockefellerfamiliens mange store Fonds til Støtte af videnskabeligt Arbejde. Summen stilledes til Raadighed gennem The American Historical Association. 3000 Dollars skulde aarlig anvendes til en permanent Komité's Administration, 1000 Dollars være Bidrag til Organisationen af den næste internationale Kongres i 1928, Resten, 15000 Dollars, hjælpe til at financiere en international historisk bibliografisk Aarbog, foreslaaet paa Kongressen i Bruxelles bl. a. af Redaktøren af The American Historical Review, Prof. J. F. Jameson, til hvilket Forslag den foreløbige Komité i 1924 havde sluttet sig.

I indeværende Foraar modtog Dansk Historisk Forening fra den foreløbige Komité Indbydelse til at forandlelige danske Historikere repræsenteret paa et Møde til Organisation af en »International Komité for de historiske Videnskaber«, der skulde holdes i Genève den 14. og 15. Maj.

Dansk Historisk Forening mente ikke uden videre at kunne betragte sig som Repræsentant for danske Historikere, men heller ingen anden Organisation kunde siges at være dette. I det Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog havde Prof. Aage Friis efter Aftale med Prof. Johs. Steenstrup og Rigsarkivar Kr. Erslev i November 1924 i Anledning af de med Prof. Halvdan Koht førte Forhandlinger om en eventuel international Historikerorganisation forelagt Spørgsmaalet om, hvorvidt Selskabet kunde tænke sig at overtage denne Repræsentation, men Svaret var benægtende. Historisk Forenings Bestyrelse forelagde Sagen for en større Kreds af aktive Historikere paa lignende Maade, som ved Drøftelsen af Danmarks Deltagelse i nordiske Historikermøder, og paa et saadant Møde den 12. April 1926 vedtoges det, at Historisk Forening skulde lade sig repræsentere ved et Bestyrelsesmedlem, hvortil Bestyrelsen udsaa Raadstuearkivar Axel Linvald, samt af Aage Friis. Tre Fjerdedele af Omkostningerne ved Repræsentationen blev afholdt af det

amerikanske Fond, Resten af et Tilskud fra Rask-Ørsted Fondet.

Den internationale Historikerkonference traadte sammen i Genève, og ved dens Aabningsmøde den 14. Maj, der holdtes i den samme Sal, hvor i 1863 Det røde Kors var organiseret, mødte Repræsentanter for 19 Lande. Der var udsendt Indbydelse til 27 Lande; fem — Chile, Finland, Grækenland, Ungarn, Jugoslavien — havde ikke svaret. Tre Lande havde været ude af Stand til at sende Delegerede. England, fordi dets Repræsentanter, Prof. T. F. Tout (Manchester) og Temperley (Cambridge) blev standset af Generalstriken, medens Argentinas Delegerede J. Revello ikke havde faaet Tilsigelsen i rette Tid. Det russiske Akademi i Leningrad havde udtalt Ønsket om at være med til Organisationen, men havde ikke kunnet lade sig repræsentere ved denne Lejlighed.

Til Stede var følgende. For Belgien: Prof. H. Pirenne (Gand); for Brasilien: De Castro, Legationssekretæren ved den brasilianske Legation ved Folkeforbundet; for Bulgarien: Prof. J. Ivanoff (Sofia); for Danmark: Prof. Aage Friis og Raadstuearkivar Axel Linvald; for Frankrig: Prof. G. Glotz (Sorbonne, Paris) og Prof. Lhéritier, Attaché ved Institut international de coopération intellectuelle (Paris); for Italien: Senator Carlo Callisse og Prof. G. de Sanctis (Turin); for Japan: Dr. J. Nitobe, Undergeneralsekretær ved Folkeforbundets Sekretariat; for Nederlandene: Prof. H. T. Colenbrander (Leyden); for Norge: Prof. Halvdan Koht og Prof. Edv. Bull (Oslo); for Polen: Prof. B. Dembinski (Posen) og Prof. M. Handelsman (Warschawa); for Portugal: Dr. A. Ferrão (Lissabon); for Rumænien: Dr. V. Pârvan, Sekretær ved det rumænske Videnskaberne Selskab; for Spanien: Dr. Nicolau d'Olwer og Dr. R. d'Alòs-Mornier; for Schweiz: Prof. Francis de Crue (Genève) og Ed. Fabvre, Vicepræsident i det schweiziske historiske Selskab; for Sverige: Prof. C. Hallendorff (Stockholm); for Tjekkoslaviet: Prof. J. Šusta (Karls-

universitet, Prag); for Tyskland: Prof. H. Reineke-Bloch (Breslau), Formand for de tyske Historikers Fællesorganisation, og Prof. K. Brandi (Göttingen); for United States: Waldo G. Leland fra Carnegie Institution (Washington), medens den anden amerikanske Delegerede Prof. J. T. Shotwell var blevet forhindret; for Østrig: Prof. Alfred Dopsch (Wien) og Prof. Harold Steinacker (Innsbruck).

Prof. H. Pirenne, Formanden for den provisoriske Komité, præsiderede og bød de Delegerede velkommen. Mr. Leland, Komitéens Sekretær, fremlagde et Udkast til Statuter for den permanente Organisation; det blev diskuteret og henvist til et Udvalg, hvis Forslag derpaa efter en kort Forhandling blev enstemmig vedtaget.

Statutterne for Den internationale Komité for de historiske Videnskaber (Comité international des sciences historiques, International Committee of Historical Sciences, som dens officielle Navn blev) er forholdsvis kortfattede, saa simple som mulig og har en ønskelig Grad af Elasticitet.

Komitéens Formaal erklæres at være Udviklingen af den historiske Videnskab ved Hjælp af internationalt Samarbejde. Komitéen har til Opgave at organisere internationale Kongresser for historisk Videnskab, at fastsætte Tid og Sted, naar og hvor hver Kongres skal afholdes; den sørger for Dannelsen af nationale Komitéer, som paatager sig Ordningen af den vedtagne Kongres; den tager Bestemmelse om Kongressens Ledelse og Offentliggørelse af Forhandlingerne. Komitéen skal bestaa af Delegerede fra alle de Lande, som har Adgang til Repræsentation, idet hvert suverænt Land har Ret til højst to Delegerede med Stemmeret, og de ikke suveræne Lande (Dominions, Kolonier etc.) hver faar een stemmeberettiget Delegeret. Et hvilket som helst Antal Hjælpedelegerede kan sendes som Ekspertes, men uden Stemmeret. De Delegerede skal i hvert Land vælges af de lærde Korporationer og Institutioner, som driver historiske Studier, og Forudsætningen er, at Valget

af de Delegerede bliver saa repræsentativt for Landets historiske Interesser som efter Forholdene muligt. Valgene indberettes til Komitéen, der forbeholder sig Ret til, alene ud fra rent videnskabelige Synspunkter, at undersøge de Delegeredes Kreditiver for i Tilfælde af opkommende Stridigheder at kunne forvise sig om deres repræsentative Karakter.

Komitéen skal træde sammen i det mindste een Gang om Aaret paa et Sted og paa en Tid, som den selv bestemmer; i det Aar, hvor en international Kongres holdes, skal Komitéen dog holde Møde paa samme Sted og Tid som Kongressen. For at Komitéen kan være beslutningsdygtig kræves, at mere end Halvdelen af de Lande, der er repræsenterede, er nærværende. I første Omgang holdes personlig Afstemning, og der kræves en Majoritet paa tre Fjerdedele. Hvis en saadan Majoritet ikke kan opnaas, holdes Afstemning efter Lande, idet hvert Land kan afgive saa mange Stemmer, som det har stemmegivende Delegerede. Denne Afstemning maa give en Majoritet paa to Trediedele, men hvis det er umuligt at sikre en saadan Majoritet, maa der tages en ny Landsafstemning for at faa Majoriteten frem. Stemmeafgivning ved Korrespondance kan ske i Tilfælde af paatrængende og vigtige Sager, naar det ikke er gørligt at holde et almindeligt Møde.

Komitéen ledes af et Bureau sammensat af Komitéens Præsident, af to Vicepræsidenter, fire almindelige Medlemmer (membres assessesurs), en Generalsekretær og en Kasserer. Dette Bureau, der første Gang valgtes i Genève, skal ellers vælges samtidig med den internationale Kongres og fungerer til den næste, da der skal ske Nyvalg af i det mindste Præsidenten og tre andre Medlemmer. Mindst fem Lande maa altid være repræsenterede i Bureauet.

Hvert Land, der er repræsenteret i Komitéen, maa betale et aarligt (endnu ikke fastsat) Bidrag. Dette Kontingent skal bruges til Komitéens Administrationsudgifter, medens der skal være et særligt Budget for den videnskabelige

Virksomhed, der maa finansieres med særligt Bidrag og ved eventuelt Overskud fra det administrative Budget.

Ændringer i Statutterne kan foreslaas af de Delegerede i tre forskellige Lande, og Komitéen skal erklære sig for opløst, hvis de repræsenterede Landes Antal skulde gaa ned under fem.

Dette er de Hovedtræk af den internationale Komités Konstitution, om hvilke man uden større Vanskelighed opnaaede Enstemmighed.

Før man skred til Valget af de første Embedsmænd, blev man enig om at fastsætte Stedet for den næste Kongres, idet man stiltiende forudsatte, at Komitéens (Bureauets) Præsident ogsaa maatte blive Kongressens Præsident. Indbydelser var, som ovenfor nævnt, forud indgaaet fra Warschawa og Oslo, yderligere forelaa en fra Athen, og endelig modtoges en fjerde Indbydelse fra Haag. De polske Delegerede trak imidlertid Indbydelsen til Warschawa tilbage, idet de dog udtalte Haabet om, at en Kongres maatte blive afholdt der i 1933. Da der ingen græske Delegerede var til Stede, mente man ikke, at Indbydelsen fra Athen endnu stod ved Magt. Den hollandske Delegerede erklærede, at Indbydelsen til Haag ikke maatte anses som konkurrerende med Indbydelsen fra noget andet Land, men fremkom for det Tilfældes Skyld, at intet andet Sted ansaas for hensigtsmæssigt. Indbydelsen fra Oslo blev da enstemmig vedtaget. Paa Foranledning af Professor Koht vedtog Komitéen en Tilkendegivelse af, at man ønskede at afholde Kongressen 1933 i Warschawa, men der toges selvfølgelig ingen bindende Bestemmelse herom.

Efter Vedtagelsen af Statutterne og Stedet for næste Kongres havde Forsamlingen at afgøre, hvor Organisationens Bureau skulde have sit Sæde, og hvem der skulde indvælges deri.

Disse Spørgsmaal, der af nationale Grunde kunde tænkes at volde Vanskeligheder her som i andre Organisationer efter Krigen, løstes uden større Besvær, og i det væsentlige

efter et Forslag fremsat af de fem nordiske Repræsentanter, med Hensyntagen til, at de tyske Historikere før Forhandlingen i Genève udtrykkelig havde udtalt Ønsket om, at den nye Organisation, i alt Fald saa længe Tyskland ikke var Medlem af Folkeforbundet, ikke knyttedes til det under Folkeforbundet hørende af Frankrig oprettede, i Paris arbejdende Institut international de coopération intellectuelle.

Det besluttedes da paa Grund af Amerikanernes storlaaede økonomiske Støtte at gøre Washington til Komitéens legale Sæde, men iøvrigt vil Bureauet naturligvis blive, hvor den fungerende Sekretær opholder sig.

Til Præsident valgtes Prof. Halvdan Koht, til Vicepræsidenter Proff. Dopsch (Wien) og Pirenne (Gand); de fire øvrige Medlemmer blev Proff. Dembinski (Posen), de Sanctis (Turin), Temperley (Cambridge) og Fr. Meinecke (Berlin). Da den sidstnævnte, der ikke var Delegeret i Genève, af Helbredshensyn og paa Grund af andet Arbejde ikke kunde modtage Valget, indvalgte Komitéen, i Henhold til Statutterne, efter Prof. Meineckes Forslag ved skriftlig Afstemning Prof. Brandi i Göttingen. Generalsekretær blev Prof. Lhéritier (Paris), dets Kasserer Mr. Waldo G. Leland, der er knyttet til Carnegie Institutet i Washington, men foreløbig opholder sig i Europa. Begge havde de energisk og fordømsfrit arbejdet for at tilvejebringe Organisationen, og alle var enige om, at det var et lykkeligt Valg.

Hermed var Forhandlingerne om den fremtidige Organisation afsluttet, og der herskede stor Tilfredshed over, at der uden større Vanskelighed var opnaaet Enighed. Der havde fra først til sidst hos alle Historikerne fra de tidligere krigsførende Lande vist sig en ærlig Villie til at imødekomme hinanden, saaledes at der virkelig var opnaaet ikke blot en formel, men ogsaa en reel Enighed. Den overlegne, elskværdige og lune Maade, hvorpaa Prof. H. Pirenne havde ledet Forhandlingerne, havde straks vakt Sympati hos Centralmagternes Repræsentanter; disse havde

paa deres Side vist en lykkelig Evne til at finde Udveje, bl. a. gennem et virkningsfuldt Samarbejde med de neutrale Historikere. Mere end andre Videnskabsmænd er Historikerne vel paa Forhaand politisk indstillede; mange af dem har i den haarde Kamptid været langt fremme, men Kravet om Forstaaelse og Objektivitet var her blevet saa villigt efterkommet, at det maatte love godt for det planlagte Arbejde og være forbilledligt for de meget vanskelige Forhandlinger om en Ændring af andre store under eller efter Krigen skabte videnskabelige Sammenslutninger, saasom Union academique internationale og Conseil international de recherches, hvorfra Centralmagterne hidtil har været udelukket, men hvor der nu tilstræbes en Ændring efter virkelig internationale Principper.

Det tør vistnok siges, at de skandinaviske Repræsentanters paa alle Punkter enige og aktive Optræden i nogen Grad bidrog til det i Genève opnaaede Resultat. —

Efterat den permanente internationale Komité for de historiske Videnskaber var konstitueret, drøftede man forskellige Arbejder, som burde sættes i Gang.

Vigtigst var det tidligere nævnte Forslag, der var fremlagt paa Kongressen i Bruxelles i 1923 af Prof. J. F. Jameson, om en Genoplivelse under andre Former af »Jahresberichte der Geschichtswissenschaft«, der udkom fra 1880—1916, men som kun bliver fortsat som Bibliografi for Tysklands Historie alene.

Som Grundlag for Diskussionen forelagde Prof. Lhéritier en udførlig, meget instruktiv Memoire om de forskellige Muligheder for en international historisk Bibliografi. Efter en kort Drøftelse overlodes Sagens videre Behandling til et særligt Udvalg, der blev nedsat paa Mødet og senere har suppleret sig.

Yderligere drøftedes Forslag om en Fortegnelse over alle Diplomater og Konsuler fra Tiden omkring 1648 til Nutiden, Tilvejebringelse af et virkelig tilfredsstillende historisk Atlas; begge Sager henvistes til fortsat Behandling

af Bureauet. Ligeledes fandt en foreløbig Forhandling Sted om det fra engelsk og belgisk Side rejste meget vigtige Spørgsmaal om Betimeligheden af at udgive et stort almindeligt Tidsskrift for økonomisk Historie. Princippet fandt Billigelse, men Sagen fandtes endnu ikke moden til udtømmende Behandling.

Det vedtoges, at Bureauet straks skulde begynde Udgivelsen af en Bulletin, der ikke skal bringe videnskabelige Afhandlinger eller lignende, men behandle Spørgsmaal, der har almindelig Betydning for Historieforskere; den skal bl. a. bringe Oplysninger om Forskningens nuværende Organisationer i forskellige Lande, Oversigter over den videre Udvikling deraf, den skal give Meddelelser om videnskabelig vigtige Begivenheder og Forhold, om historiske Kongresser, trykke Mødeberetninger og lignende. Første Hefte vil udkomme nu ved Nytaarstid.

Under alle disse Forhandlinger fremhævede saavel den brasilianske Repræsentant de Castro som den japanske Dr. Nitobe, i hvilken Grad der tiltrængtes gensidig Forbindelse og Oplysningsarbejde mellem de europæiske Historikere og Historikerne i de latinsk-amerikanske Lande og i de østasiatiske.

Endelig vedtoges det, at Bureauet skal holde sit første Møde i November 1926 til videre Behandling af de rejste Spørgsmaal, medens Komitéens Plenum skal holde det første Aarsmøde i Foraaret 1927. Der udtaltes yderligere den Forventning, at slige Aarsmøder holdes i forskellige Byer for at forhindre, at Møder og Virksomhed knyttes til et bestemt Sted, hvorved den internationale Karakter kunde lide Afbræk. —

Om Mødet i Genève aflagde de to danske Repræsentanter Beretning paa Historisk Forenings Aarsmøde den 22. Juni, ved hvilken Lejlighed Prof. Halvdan Koht var til Stede. Han udtalte sin Tak for den danske Tilslutning til Valget af Oslo som Mødested for næste Historikerkongres og fremførte en indtrængende Opfordring

til danske Historikere om aktivt at deltage i den nye Organisations Arbejde. Generalforsamlingen vedtog at overdrage Historisk Forenings Bestyrelse at fortsætte de danske Historikers Repræsentation i dette Arbejde, men, som foreslaet af Aage Friis, gennem en særlig Komité med en fyldig Repræsentation for Universitetet, for Videnskabernes Selskabs Historikere og for de forskellige historiske videnskabelige Organisationer.

Historisk Forenings Bestyrelse har derefter opfordret Universitetets tre Professorer i Historie, Rigsarkivaren og Nationalmuseets Direktør til at indtræde i dette Udvalg samt Videnskabernes Selskab, Det kgl. Danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog, Kildeskriftselskabet, Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie, Historisk Samfund, De Historiestuderende og Dansk historisk Fællesforening til at vælge hver en Repræsentant i Udvalget, hvorhos Bestyrelsen af sin egen Midte har valgt Raadstuearkivar Axel Linvald.

Til Bestridelse af Udvalgets Udgifter har Foreningen ansøgt Rask-Ørsted Fondet om Understøttelse og iøvrigt foreløbig af egne Midler ydet et mindre Tilskud til den internationale Komités Administrationsbudget.

Den 11. November konstituerede Udvalget, i hvilket de allerfleste af de opfordrede er indtraadt, sig som Den danske Komité for internationalt historisk Samarbejde. Til Formand og Delegeret i den internationale Komité valgtes Aage Friis, til Sekretær Repræsentanten for De Historiestuderende.

Den internationale Komités praktiske Arbejde er begyndt bl. a. ved et Møde i Paris 21. Oktober o. flg. Dage af det i Genève nedsatte Udvalg, der har til Opgave at tilvejebringe en international historisk-bibliografisk Aarbog. Tilstede ved Mødet var, foruden en polsk og en italiensk bibliografisk Ekspert og, under en Del af Mødet, en Repræsentant for Videnskabernes Akademi i Leningrad, der udtrykte sin Beredvillig-

hed til Samarbejde fra russisk Side, følgende: Prof. Reincke-Bloch (Breslau), Prof. Caron (Paris), Prof. Aage Friis, der valgtes til Formand for Udvalget, Prof. Handelsmann (Warschawa), Mr. Leland (Viceformand), Prof. Lhéritier, der fungerede som Udvalgets Sekretær og paa en udmærket Maade havde forberedt Forhandlingerne ved Fremskaffelse af Oplysninger og Udarbejdelse af en ny Memoire, samt Prof. Temperley (Cambridge). Der foretoges en indgaaende Drøftelse af Planens teoretiske og praktiske Enkeltheder og opnaaedes Enighed om en Indstilling, der i November skal forelægges paa Bureauets Møde i Paris, i Maj 1927 underkastes en ny endelig Behandling af Udvalget og derefter antagelig paa den samlede Komité's Aarsmøde gøres i Stand til Udførelse i Praksis. Planens Enkeltheder vil senere blive meddelt. Det kan foreløbig fremhæves, at det er vedtaget at gøre Aarbogen helt forskellig fra de nationale Oversigter over historisk Litteratur. Inddelingen skal principielt ikke være geografisk men systematisk og fremfor alt tage Sigte paa den internationale og sammenlignende Historie, en Begrænsning der ogsaa vil muliggøre Beherskelsen af det uhyre Materiale. Yderligere skal Aarbogen indeholde vejledende Oversigter, der kan indføre Historikerne i de andre Landes historisk-videnskabelige Arbejde. Bibliografien skal være et Supplement til de nationale Bibliografier, men ikke overflødig gøre disse. Udvalget har tværtimod henstillet til Komitéen at arbejde for Tilvejebringelse af nationale bibliografiske Aarsoversigter i alle Lande, hvor saadanne ikke allerede findes.

Det er Tanken, at alle Lande, der er repræsenterede i Komitéen skal deltage i det aarlige Arbejde ved at udarbejde hver sit Kapitel eller Afsnit af den bibliografiske Oversigt, altsaa vælge hver sit Æmne efter den Sagkundskab eller Litteratur der raades over (Diplomatisk Historie, Retshistorie, økonomisk Historie, Østersø- eller Balkanproblemer, Forhistorie, Hjælpevidenskaber etc.).

Bibliografien skal omfatte et Udvalg af alle væsentlige

Bøger og Tidsskriftsartikler; den skal være deskriptiv, indeholde nøjagtige Titelangivelser med korte vejledende men som Regel ikke vurderende eller kritisk analytiske Oplysninger. Anvendelsen af fem Sprog (engelsk, fransk, italiensk, spansk og tysk) skal være tilladt ligesom ved de internationale Historikerkongresser.

De nationale Komitéer skal levere og have Ansvar for Bogsedlerne og Udvalget af disse, men der forudsættes en meget indgaaende Redaktion, besørget af en Hovedredaktør med Bistand af et Udvalg, svarende til det forberedende med passende Repræsentation og valgt af Komitéen, der ogsaa bestemmer Publikationsstedet. Der skal sørges for hurtig og præcis Udgivelse med et Bind om Aaret, saa Aarbogen kan blive et virkelig praktisk Hjælpemiddel.